

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОСТІ З ПРОЦЕСОМ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Біліченко О.С., канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
<https://orcid.org/0000-0002-5241-3195>

Анотація: У дослідженні розглянуто розвиток наукових підходів до вивчення емоційності професійного самовизначення молоді. Охарактеризовано основні компоненти емоційної сфери професійних установок сучасних студентів-психологів. Надано практичні рекомендації щодо реалізації елементів емоційно-орієнтованого навчання в освітньому процесі.

Ключові слова: емоції, емоційність, професійне становлення, студентська молодь, професійна діяльність, самовизначення, сталий розвиток.

В умовах постійних соціально-економічних трансформацій, оновлення знань та високих вимог до професійної адаптації, важливим є вміння студентів спеціальності психологія, не лише пристосовуватися до змін, а й свідомо обирати свій професійний шлях. Одним із основних аспектів цього процесу є емоційність, яка суттєво впливає на вибір спеціальності, допомагаючи молодим людям краще орієнтуватися у складних ситуаціях та ухвалювати обґрунтовані рішення.

Студенти – специфічна соціально-демографічна група людей зі своїми потребами, мотивами, життєвими завданнями, тобто своєю особливою психологією. Наявність спільних специфічних потреб дає підстави для узагальнення основних чинників їх професійного самовизначення [1]. Володіючи певними якостями, молодь має можливість розвивати свої здібності, що сприятиме досягненню успіху.

Історія дослідження емоційності в психології бере свій початок із теорії Вільяма Джеймса і Карла Ланге, які наприкінці XIX ст. незалежно дійшли висновку, що емоція – це наслідок фізіологічної реакції організму на стимул, а не навпаки. Заслуговує на увагу концепція Марі Ротбарта щодо темпераменту, як сукупності індивідуальних відмінностей у реактивності та саморегуляції, що мають біологічну основу і проявляються в емоційних, моторних та увагових реакціях особистості. У працях Річарда Лазаруса емоції розглядаються як результат когнітивної оцінки значущості подій для особистості. Водночас концепція «ядра афекту» Джона Рассела та Лізи Фельдман Барретт акцентує увагу на існуванні фонових емоційних станів, які не мають чітко визначеного об'єкта, але задають загальний емоційний тон психічної діяльності, що відповідає рівню безпредметних емоційних станів, описаному у класичних психологічних концепціях.

У контексті професійного самовизначення студентів емоційність виступає важливим чинником, що впливає на сприйняття професійної діяльності, рівень мотивації та здатність адаптуватися до навчально-професійних вимог

спеціальності. Згідно з підходом Марі Ротбарта, поєднання високої емоційної реактивності з недостатньо сформованими механізмами саморегуляції може ускладнювати процес прийняття професійних рішень, особливо в умовах стресу, конкуренції та невизначеності, які є типовими для періоду студентства. Водночас розвинені регуляторні компоненти темпераменту сприяють більш усвідомленому вибору професійної траєкторії та ефективному подоланню освітніх і професійних труднощів майбутніх психологів.

У сучасному розумінні до ключових компонентів емоційної сфери відносять:

- емоційний тон відчуттів (є первинними емоційними переживаннями, які супроводжують базові життєво важливі відчуття і водночас сприяють мотиваційній активності, наприклад, приємність або неприємність стимулу);
- ситуативні емоції (є короткотривалі реакції, які виникають у конкретній ситуації та відображають ступінь задоволення або фрустрації актуальних потреб);
- емоційність (становить індивідуальну характеристику людини, що визначає силу, частоту, динаміку та глибину її емоційних проявів);
- емоційний досвід (представляє собою сукупність закріплених способів емоційного реагування, що становлять ієрархізовану систему почуттів і емоцій особистості);
- пристрасті (є домінуючими й стійкими емоційними станами, які тривалий час пов'язані з певним об'єктом або діяльністю, і які набувають мотиваційної сили, визначаючи цілісну спрямованість особистості).

Таким чином, емоційна сфера майбутніх психологів не є однорідним утворенням – вона структурована, багаторівнева та динамічна, а її елементи тісно взаємодіють як між собою, так і з іншими психічними процесами [2].

Емоційна рівноваженість і стресостійкість відіграють важливу роль у формуванні професійних якостей майбутніх психологів. Студенти, які краще контролюють свої емоції, легше долають труднощі, рідше конфліктують і краще справляються з навчальними навантаженнями. Проте у студентському середовищі маємо й певні труднощі. Частина студентів проявляють занижену самооцінку, невпевненість у власних силах, страх перед майбутнім працевлаштуванням. Це свідчить про необхідність проведення додаткових тренінгів, консультацій і підтримки, спрямованої на розвиток емоційної грамотності, самопізнання та комунікативних навичок.

Чим вищий рівень емоційного інтелекту та самопочуття, тим вищий рівень гуманістичної та ділової спрямованості професійного самовизначення майбутніх студентів-психологів [3].

Так, усвідомлене ставлення до професій і зосередженість на одній з них, передусім, на процесі і результаті праці виступає критерієм сформованості у студентів професійних домагань. Показниками цього критерію є: професійні інтереси, мотиви вибору професії; професійні наміри. Ці показники, у своїй сукупності, характеризують професійні домагання студентської молоді, рівень сформованості яких дає змогу їм не лише назвати обрану професію, а й

охарактеризувати специфіку майбутньої діяльності та програму досягнення професійної майстерності.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити такі висновки:

1. Емоційність і рівень розвитку емоційного інтелекту безпосередньо впливають на формування психологічної готовності студентів до майбутньої професії.

2. Переважна більшість студентів мають позитивний емоційний стан, що сприяє ефективному навчанню, професійному самовизначенню та гармонійному розвитку особистості.

3. Студенти з високим рівнем емоційного інтелекту більш стійкі до стресу, впевнені у своєму виборі, краще справляються з міжособистісними відносинами.

4. Частина студентів потребує додаткової допомоги для підвищення рівня емоційної саморегуляції, впевненості в собі й готовності до професійного життя.

5. Розвиток емоційної сфери студентів має стати одним із важливих напрямів психолого-педагогічної роботи у закладі вищої освіти.

Отримані результати дають змогу розробити низку практичних рекомендацій.

Передусім майбутнім психологам варто приділяти більше уваги розвитку емоційної саморегуляції, вмінню усвідомлювати емоції, аналізувати причини їх виникнення та керувати ними у складних життєвих і навчальних ситуаціях. Доцільним є участь у тренінгах особистісного зростання, розвитку емоційного інтелекту, комунікативної культури та стресостійкості. Важливо також розвивати навички рефлексії, уміння спостерігати за емоційним станом, аналізувати ситуації, що викликають емоційні реакції.

Науково-педагогічним працівникам для покращення якості підготовки майбутніх фахівців рекомендується впроваджувати у освітній процес елементи емоційно-орієнтованого навчання: групові дискусії, рольові ігри, тренінги командо утворення, методи емоційного відгуку й підтримки. Створення доброзичливої, відкритої атмосфери сприятиме підвищенню навчальної мотивації, самоповазі та впевненості студентів.

Список використаних джерел

1. Біліченко О.С. Емоційність як чинник професійного самовизначення студентів. *The Future of Science, Technology and Economy: Collection of Scientific Papers "International Scientific Unity"* with Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. Sofia, Bulgaria. June 11-13, 2025. С. 388-391.

2. Клепікова О.В. Індивідуально-психологічні орієнтири професійного самовизначення майбутніх психологів. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 2. С. 129-133.

3. Аверіна К. Специфіка професійного самовизначення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка. 2020. № 2. С. 99-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2020_2_16

Abstract: The study examines the development of scientific approaches to studying the emotionality of professional self-determination of young people. The main components of the emotional sphere of professional attitudes of modern psychology students are characterized. Practical

recommendations are provided for the implementation of elements of emotionally-oriented learning in the educational process.

Keywords: emotions, emotionality, professional development, student youth, professional activity, self-determination, sustainable development.

УДК 338.439:374:004

DOI 10.31521/978-617-7149-94-0-98

ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ БЕЗПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Борян Л.О., старша викладачка

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0002-7456-1869>

Анотація: У роботі обґрунтовано роль цифрових платформ безперервного навчання як інструменту інтеграції науки, освіти та агробізнесу для післявоєнного відновлення України. Запропоновано створення єдиної інноваційної екосистеми з використанням концепції мікронавчання, штучного інтелекту та Big Data для швидкого рескілінгу працівників АПК у польових умовах. Доведено, що впровадження таких платформ забезпечує прискорений трансфер технологій, оптимізацію витрат та гарантування продовольчої безпеки держави завдяки синергії аграрної науки, ІТ-сектору та виробництва.

Ключові слова: цифрові платформи, безперервне навчання (Life-long learning), продовольча безпека, агропромисловий комплекс (АПК), післявоєнне відновлення, мікронавчання (microlearning), трансфер технологій, інтеграція науки та виробництва, точне землеробство.

В умовах післявоєнного відновлення агропромисловий комплекс (АПК) України постане перед низкою безпрецедентних викликів: кадровий дефіцит, необхідність рекультивации земель, зміна кліматичних умов та потреба у швидкому переході до технологій точного землеробства. Класична парадигма освіти не здатна миттєво реагувати на ці виклики через свою інерційність. Забезпечення продовольчої безпеки вимагає запровадження концепції безперервного навчання (Life-long learning) на базі сучасних цифрових платформ, які здатні об'єднати наукові розробки, освітні стандарти та реальні потреби агровиробництва в єдину екосистему.

Сьогодні спостерігається ситуація, коли інноваційні розробки науково-дослідних інститутів (НДІ) та аграрних університетів (нові сорти, ресурсощадні технології, ІТ-рішення) із запізненням доходять до кінцевого споживача – фермера. Цифрові платформи дозволяють перетворити науковий продукт на доступний освітній контент, що передається на виробництво майже в режимі реального часу.